

O'ZBEKISTONNING AFG'ONISTONDAGI TINCHLIK JARAYONINI QO'LLAB-QUVVATLASH VA UNI ILGARI SURISHDAGI ROLI

Toshpulatova Mashxura

Jahon Iqtisodiyoti va Diplomatika Universiteti
Xalqaro iqtisodiyot va menejment fakulteti
3-kurs talabasi
+998(95) 7718008
tmashxura59@gmail.com
<https://doi.org/10.5281/zenodo.14921238>

ARTICLE INFO

Qabul qilindi: 15-Fevral 2025 yil
Ma'qullandi: 20-Fevral 2025 yil
Nashr qilindi: 25-Fevral 2025 yil

KEYWORDS

"xalqaro terrorizm",
"narkobiznes", "qurol-yarog'
savdosi", "jahon hamjamiyati",
terrorchi tashkilot".

ABSTRACT

Afg'onistonda sodir bo'layotgan voqealar nafaqat biron bir davlat yoki mintaqaga uchun, balki butun dunyoga daxldor bo'lgan muammolardandir. Ushbu daxldorlik hissini tuygan holda, jahon hamjamiyati bilan bir qatorda O'zbekiston Respublikasi ham Afg'onistonda uya qurib olgan xalqaro terrorizm, narkobiznes va noqonuniy qurol-yarog' savdosi bilan shug'ullanuvchi tashkilot va guruhlarni tugatishda istiqloqlarning dastlabki kunlaridanoq munosib harakat qilib kelmoqda.

O'zbekiston, Afg'onistondagi tinchlik jarayonini qo'llab-quvvatlash va uni ilgari surishdagi roli muhim va samarador. Mamlakat, boshqa xalqlar bilan hamkorlikda Afg'onistonning ilgari surish jarayonini rivojlantirib, mustaqil, barqaror va xavfsiz region yaratishda asosiy qadamni o'z ichiga olgan. Bu jarayon, O'zbekistonning xalqaro siyosatining boshqa dolzarb mamlakatlarga o'z faoliyatini ko'rsatish, tinchlik va barqarorlikka qo'lliq ko'rsatishda mamlakatning samaradorligini oshirishda katta rolini o'ynaydi. O'zbekiston, Afg'onistonning ilgari surish jarayonini o'z hududida barqaror va xavfsiz jamiyat yaratishning kuyidagi asoslari orqali qo'llab-quvvatlaydi:

Siyosiy Diplomatika: O'zbekiston, Afg'oniston bilan siyosiy va diplomatik aloqalarni mustahkamlash orqali, ilgari surish jarayonini o'z faoliyatida boshqarib, regional barqarorlik va tinchlikni ta'minlashda muhim o'rin egallaydi.

Iqtisodiy Ko'rsatkichlar: O'zbekiston, Afg'onistonning iqtisodiy tiklanishini oshirish uchun investitsiyalar, tijorat hamkorliklari va obunachi programmalarga yordam bera olish orqali, mamlakatlarni iqtisodiy ravishda o'zaro bog'lab turishga intilishadi. O'zbekiston-Afg'oniston Transport Aloqalari: Afg'oniston hududidagi tinchlik jarayonini qo'llab-quvvatlashda O'zbekiston, transport aloqalarni rivojlantirish, transport sohasidagi xizmatlarni kengaytirish, vaqliy tarmoq tuzilmasini mustahkamlash orqali, iqtisodiy hamkorlikni oshiradi. O'zbekiston, Afg'onistondagi tinchlik jarayonini qo'llab-quvvatlashda muhim ishtirok etib, regionning og'ir muammolari va xavfli voqealariga qarshi kurashishda o'z vaqtini va voqeani sarflashdi. Tinchlik jarayonini ilgari surishda O'zbekiston, regional hamkorlikni rivojlantirish orqali Afg'onistonning iqtisodiy va ijtimoiy tiklanishiga qo'lliq ko'rsatadi. Mamlakat, Afg'onistondagi tinchlik jarayonini to'g'ri va samarali ravishda bartaraf etish, xorijiy fuqarolar uchun o'z manzilga aylanishlarini kamaytirishda o'zining rolini o'zida his etmoqda. Boshqa xalqlar bilan hamkorlikda, Afg'onistonning ilgari surish jarayonini

tashkil etishda katta faoliyat ko'rsatmoqda. Bu jarayon, O'zbekiston uchun mustaqil, barqaror va xavfsiz region yaratishda asosiy qadam bo'lib, tinchlik va barqarorlikka qo'lliq ko'rsatishda mamlakatning samaradorligini ko'rsatadi. O'zbekistonning xalqaro siyosatdagi ilgari surishi va regional barqarorlikda o'z manzilini qayd etishdagi jiddiy kiritishlardan biridir. Afg'onistonning tinchlik jarayonini o'z zaminida qo'llab-quvvatlash, mamlakatimiz uchun xavfsiz va mustaqil yashashni ta'minlash, hamkorlik yoli bilan ko'p yonalishli rivojlantirishni o'z ichiga olgan. Boshqa xalqlar bilan hamkorlikda Afg'onistonning ilgari surish jarayonini tashkil etish, regional mustaqil va barqaror obunani oshirishda katta muhim rolini o'ynaydi. O'zbekiston bu jarayonda yirik iqtisodiy, ijtimoiy va siyosiy ta'sir ko'rsatib, mamlakatlararo hamkorlikni mustahkamlash uchun o'z mohiyatini tasdiqlaydi.

Bu tezis, O'zbekistonning o'z hududidagi ilgari surish va xavfsizlikni ta'minlashga qaratilgan ta'kidni ko'rsatadi. Shu bilan birga, mamlakatimiz Afg'onistondagi tinchlik va barqarorlikni o'zining keyingi samaradorliklari uchun asos bo'lib, regionning hamkorlik va barqarorlik asosida mustaqil, tinch va barqaror yashashini ta'minlashni talab qiladi. Bu qadamlar orqali, O'zbekiston, Afg'onistonning ilgari surish jarayonini qo'llab-quvvatlashda muvaffaqiyatli ishlash, tinchlik va barqarorlikni ta'minlash, vaqtincha vaqt ichida regional xavfli voqealarga qarshi kurashishda mamlakatimizning rolini kuchaytirishda katta muhim hissa oynaydi.

O'zbekiston va Afg'oniston munosabatlari uzoq davrlardan beri tarix, madaniyat, til va din masalalari bo'yicha ko'plab umumiyliklarga ega. Qadimgi davrlarda hukm surgan Ahamoniylar imperiyasi, Yunon-Baqtriya davlati, Kushon podsholigi, keyinchalik paydo bo'lgan Somoniylar, Qoraxoniylar, G'aznaviylar davlatlari har ikkala hududdagi davlatchilikning rivojiga o'zining beqiyos hissasini qo'shgan. Mintaqada XIV-XV asrlarda mavjud bo'lgan Temuriylar davlati hamda Temuriylar davlati parchalanishidan keyin paydo bo'lgan va temuriy hukmdorlar tomonidan boshqarilgan davlatlar O'rta Osiyo va Afg'oniston hududida yashovchi aholining davlatchilik taraqqiyotini yangi bosqichga olib chiqish bilan birga yagona madaniy muhitni ham vujudga keltirishga turtki bo'ldi. Shuningdek, Afg'onistonning tarixan O'rta Osiyo xalqlari bilan bitta geosiyosiy hududda joylashishi ortidan Afg'oniston davlati hududida bo'ladigan har qanday ijtimoiy, siyosiy yoki iqtisodiy o'zgarishlar bevosita O'rta Osiyo mamlakatlarining taqdiriga ham ta'sir ko'rsatishi hech birimiz uchun sir emas. Mamlakatda XX asrning 90-yillarida terrorchi guruhlar tomonidan sodir etilgan terroristik xurujlar va uning ortidan kelib chiqqan hamda uzoq vaqt mobaynida davom etgan fuqarolik urushlari qo'shni mamlakatdagi siyosiy tizimni, mamlakat iqtisodiyotini, ijtimoiy hayotini izdan chiqarish bilan birga Sobiq Ittifoq tarkibidan endigina chiqib, mustaqillikka qadam qo'yayotgan O'rta Osiyo mamlakatlarining kelajagini ham xatarga

qo'yg'anligiga yaqin tariximiz guvoh. Bugungi kunda o'nlab yillar davomida minglab odamlarning o'limiga, millionlab aholining qochoqqa aylanishiga sabab bo'lgan ixtiloflarning hovuri nisbatan pasaygan bo'lishiga qaramasdan, Afg'oniston ushbu siyosiy inqirozlar keltirib chiqargan xalqaro narkobiznes va jahon qurol-yarog' savdosining asosiy markazlaridan biriga aylanib qolmoqda. Bu kabi muammolarga hamda mamlakatda hali ham mavjud bo'lgan ekstremistik ruhdagi guruhlarining kelajakda nafaqat mintaq, balki jahon tinchligiga xavf tug'dirishi mumkin bo'lgan harakatlariga qarshi turish uchun O'rta Osiyoda eng yirik ta'sirga ega bo'lgan va Afg'onistonga qo'shni bo'lgan davlat sifatida O'zbekistonning rolini oshirdi.

Mustaqillikning ilk kunlaridanoq O'zbekiston jahon hamjamiyatining diqqat-e'tiborini xalqaro terrorizmga qarshi kurashga qaratish yo'lida faol harakatlar olib bordi. Bu yo'lda respublikamiz 1992-yilning fevral oyida dunyoda tinchlikni mustahkamlashni hamda inson huquqlarini himoya qilish ishiga katta hissa qo'shayotgan nufuzli Xalqaro tashkilot — Yevropada Xavfsizlik va Hamkorlik tashkiloti (YEXHT) ga, 1992-yilning 2-martida esa BMT a'ziligiga qabul qilindi. Bu tarixiy voqealar, avvalo, mamlakatimizning mustaqil davlat sifatida xalqaro hamjamiyatdan munosib o'rin olishida katta ahamiyatga ega bo'ldi. Shundan so'ng, O'zbekiston Respublikasi Afg'oniston muammosini hal etishga doir qator takliflarni ilgari surdi. O'zbekiston Respublikasining birinchi Prezidenti I. A. Karimov 1993-yildayoq Birlashgan Millatlar Tashkilotining 48-sessiyasida qilgan dastlabki nutqida jahon hamjamiyati e'tiborini Afg'oniston muammosiga qaratdi hamda birinchi navbatda, muxolif kuchlarga qurol sotilishini taqiqlab qo'yishni taklif etdi. Bundan tashqari, muxolifat fraktsiyalari Afg'onistonni qiynayotgan, yirik davlatlar va qo'shni davlatlarni jalb qilgan muammolarni hal qilish uchun xalqaro yig'ilishga taklif qilishdi. Ushbu yig'ilish 1998 yilda, xususan Toshkentda bo'lib o'tgan. "6+2" Assambleyasi sifatida tanilgan ushbu guruh Eron, Pokiston, Turkmaniston, O'zbekiston, Qirg'iziston, Tojikiston, AQSh va Rossiyadan iborat edi. Yig'ilishda afg'on muxolif guruhlarining vakillari ham ishtirok etishdi. Keyinchalik, uchrashuvni yakunlash uchun Afg'onistondagi vaziyatga oid Toshkent Deklaratsiyasi rasmiy ravishda qabul qilindi. 2008 yil 3-aprelda Buxarestda bo'lib o'tgan NATO (Yevroatlantika hamkorlik kengashi) sammitida esa birinchi prezident Islom Karimov bugungi real voqelikni inobatga olgan holda va muzokaralar jarayonida NATO vakolatxonasi ham albatta ishtirok etishini nazarda tutib, «6+2» muloqot guruhini «6+3» guruhiga aylantirish maqsadga muvofiq ekanini alohida ta'kidladi. Bu taklif jahon hamjamiyati tomonidan keng qo'llab-quvvatlandi. Bundan keyin ham Afg'onistondagi inqirozlarga barham berishga qaratilgan harakatlar davomida 1999-yilning 18—19-noyabr kunlari Turkiyaning Istanbul shahrida Yevropada xavfsizlik va hamkorlik tashkilotining oliy darajadagi sammiti bo'lib o'tdi. Sammit Yevropada Xavfsizlik Xartiyasini muhokama qildi. Sammitda birinchi bo'lib so'zga chiqqan I. A. Karimov jahon jamoatchiligini tashvishlantirayotgan diniy ekstremizm, xalqaro terrorizm, mintaqaviy mojarolar masalasiga alohida e'tibor berdi va bu haqda YEXHT Istanbul Sammitida dedi: «Bugungi kunda xalqaro maydonda «sovuq urush» ko'rinishlari o'rnini bir-biri bilan birlashib, tobora keng ko'lamli va hujumkor mohiyat kasb etayotgan ashaddiy millatchilik va separatizm, diniy ekstremizm va xalqaro terrorizm kabi illatlar egallayotganini isbotlab o'tirishning hojati yo'q. Bugungi kunda biz radikal kayfiyatdagi markazlarning diniy ekstremizm va terrorizmni tarqatishga qaratilgan uzoqni ko'zlovchi rejalariga, mintaqa davlatlarini o'zlari tanlagan demokratik, huquqiy va dunyoviy taraqqiyot yo'lidan qaytarishga urinishi hollariga duch kelmoqdamiz. Buni Tojikistondagi voqealar, yaqinda Toshkentda yuz bergan portlashlar, bosqinchilar guruhlarining mustaqil Qirg'iziston janubiga surbetlarcha bostirib kirishi hamda barchaga ma'lum boshqa faktlar isbotlab turibdi». Afg'onistonda qo'nim topgan xalqaro terrorch tashkilot, «Al-Qoida» tomonidan AQShning Nyu-York shahrida 2001-yil 11-sentabr hodisalari sodir etilgach, AQSh hukumati Afg'onistonning tolibon hukumatidan «Al-Qoida» va boshqa terrorchi tashkilotlar faoliyatini taqiqlab qo'yishni hamda tashkilot rahnamosi Usoma ben Ladenni AQShga topshirishni talab qildi. Biroq tolibon hukumati bu talabni bajarmadi. Shundan so'ng AQSh terrorchilarga qarshi harbiy harakat boshlashga qaror qildi. Xalqaro hamjamiyat, uning teng huquqli bir a'zosi sifatida O'zbekiston Respublikasi ham AQShning bu

qarorini qo'llab-quvvatladi. Shu tariqa xalqaro terrorizmga qarshi xalqaro koalitsiya Afg'oniston hududida joylashib olgan xalqaro terrorchilarni tor-mor etdi. G'alabaga O'zbekiston ham munosib hissa qo'shdi. O'zbekiston hududi Afg'onistondagi terrorchi kuchlarni yo'q qilishda muhim tayanch nuqtasi bo'lib xizmat qildi.

Afg'onistondagi nizolar faqat harbiy kuch bilan hal qilinadigan jarayonlar emas. Ma'lum darajada, Afg'onistondagi iqtisodiy qoloqlik va aholi turmush darajasining pastligi ham mamlakatda tinchlik va barqarorlikning o'rnatilishiga, xalqning tinch-osuda hayotiga hamda afg'on zaminining keyingi taraqqiyotiga salbiy ta'sir etayotgan omillardandir. Mamlakatning iqtisodiy salohiyatini tiklash, manfaatli munosabatlar o'rnatish va bu orqali, mintaqadagi siyosiy barqarorlikni ta'minlash uchun jahon hamjamiyati tarkibida mustaqil O'zbekiston davlati ham ko'plab harakatlarni amalga oshirdi va uzluksiz oshirib kelmoqda. Afg'oniston transport kommunikatsiyalarini qayta tiklash va yangilarini qurish bo'yicha ko'rib o'tilgan loyihalar qatorida O'zbekiston Respublikasi tomonidan ilgari surilgan transafg'on transport yo'nalishining qurilishi ikki mamlakat uchun ham ummon ortida joylashgan hamkorlar bilan savdo hamkorliklarini amalga oshirish va rivojlantirishning istiqbolli yo'nalishlardan biridir. Ikki mamlakat o'rtasidagi iqtisodiy va tinchlikni ta'minlashga qaratilgan hamkorliklar Prezident Shavkat Mirziyoyevning davlat rahbarligiga kelishidan yangi bosqichga kirdi. Xalqaro hamjamiyat tarkibida O'zbekistonning ham faol ishtiroki bilan 2018-yilda oxirgi 20 yil ichida ikkinchi marotaba muqaddas Ramazon oyi munosabati bilan uch kunlik o'q otishni to'xtatish e'lon qilindi. Rasmiy Kobul va toliblar o'rtasida o'zaro mahbuslarni ozod etish ishlari olib borildi. Uzoq vaqt mobaynidagi beqarorlikdan so'ng Afg'onistonda siyosiy inqirozga barham berildi, Ashraf G'ani va Abdulla Abdulla o'rtasida hokimiyat taqsimoti bo'yicha kelishuv imzolandi. Xalqaro hamjamiyat tomonidan Afg'onistondagi urushni to'xtatish uchun bir necha bor urinishlar bo'lgan. Lekin nega aynan hozir uzoq yillardan buyon aziyat chekayotgan Afg'onistonda tinchlik o'rnatish uchun aniq imkoniyatlar paydo bo'ldi deyapmiz? Bunga nima sabab? Nima hal qiluvchi ahamiyat kasb etadi. Toshkent konferensiyasi va O'zbekiston rahbariyatining afg'on mojarosini tinch yo'l bilan hal etish borasidagi sa'y-harakatlari alohida ahamiyatga ega ekanini tasdiqlash uchun Afg'oniston Prezidenti Ashraf G'anining shu yilning mart oyi oxirlarida aytgan quyidagi so'zlarini keltirib o'tsa arziydi: "Ikki yil oldin O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tashabbusi bilan o'tkazilgan Afg'oniston bo'yicha Toshkent xalqaro konferensiyasi muhim voqea — afg'on muammosini tinch yo'l bilan hal etish uchun siyosiy jarayonni boshlash, manfaatdor tomonlar o'rtasida o'zaro muloqotning maqbul shakllari va mexanizmlarni qidirishda boshlang'ich nuqta bo'ldi". Afg'onistondagi vaziyatni barqarorlashtirish borasidagi keyingi muhim bosqich — 2020-yilning 29-fevralida Qatar poytaxti Doxada AQSH va "Tolibon" harakati o'rtasida tinchlik bitimi imzolanishi bo'ldi. Unda mamlakatda tinchlikka erishish uchun muhim bo'lgan deyarli barcha asosiy shartlar — zo'ravonlikni kamaytirish, xorijiy qo'shinlarning chiqib ketishi, mahbuslarning ozod etilishi va natijada Afg'onistondagi barcha siyosiy kuchlarni qamrab oluvchi — inklyuziv muloqotning yo'lga qo'yilishi ko'rsatib o'tilgan. Eng muhimi, avval murosaga kelmagan raqiblar — AQSH va "Tolibon" harakati urushni to'xtatish zarurligi to'g'risida birinchi marta kelishib oldilar. Ushbu muhim shartnomani imzolaganlar, shu jumladan "Tolibon" harakatining Qatardagi siyosiy vakolatxonasi rahbari Mulla Barodar, tinchlik o'rnatish jarayonini oldinga siljishida ko'rsatgan yordamlari uchun yetakchi davlatlar qatori O'zbekistonga ham samimiy minnatdorlik bildirdi.

Tinchlik sari qo'yilgan yana bir muhim qadam bu — 2018-yil may oyining o'rtalarida Kobulda Prezident Ashraf G'ani va hukumatning sobiq rahbari, Prezidentlikka nomzod Abdulla Abdulla tomonidan Inklyuziv hukumatni tashkil etish va Milliy yarashuv oliy kengashini tuzish to'g'risidagi kelishuvning imzolanishi bo'ldi. Ushbu hujjat bilan mamlakatning siyosiy rahbarlari tenglik asosida inklyuziv hukumat tuzishga rozi bo'lib, mamlakatdagi qo'shhokimlikka barham berishdi. Endilikda Abdulla Abdulla — Milliy yarashuv oliy kengashining rahbari hisoblanib, Afg'onistondagi tinchlik jarayoniga, ya'ni toliblar bilan to'g'ridan-to'g'ri muzokaralarga rahbarlik qiladi. Bundan tashqari, uning jamoasi a'zolari 50 foiz vakillik asosida vazirliklardagi lavozimlarga tayinlanadi. Shunday qilib, yaqinda tashkil etilgan Milliy yarashuv oliy kengashi rasmiy davlat organiga, uning rahbari esa mamlakatdagi ikkinchi shaxsga aylanadi. Afg'on siyosiy kuchlari o'rtasidagi milliy manfaatlar asosidagi bunday birlashish afg'on inqirozining tez orada tugashiga ishonch uyg'otadi va umidni kuchaytiradi. O'zbekiston ushbu yondashuvni qo'llab-quvvatlaydigan davlatlar bilan birgalikda faol ish olib bormoqda. O'zbekiston, Germaniya, Indoneziya, Norvegiya va Qatarining 2020-yilning 24-may kuni imzolangan qo'shma bayonoti ana shunday konstruktiv xalqaro hamkorlikka misoldir. Sulh e'lon qilinishi va Afg'onistondagi tinchlik jarayonini qo'llab-quvvatlagan holda hamfikir davlatlar "afg'on kurashuvchi kuchlari tomonidan yarashish masalasida so'ralgan har qanday yordamga tayyor" ekanini ta'kidladilar. Besh tomonlama murojaat, shuningdek, yaqin kunlarda afg'onlararo muloqotni zudlik bilan boshlashga doir qo'shimcha choralar ko'rish to'g'risidagi chaqiruvni o'z ichiga olgan. Bu qo'shma bayonot Toshkentning Afg'onistonni barqarorlashtirishga bo'lgan yondashuvi tizimli va izchil ekanining yana bir yorqin tasdig'i bo'ldi. O'zbekiston Prezidenti Sh.Mirziyoev bir necha bor ta'kidlaganidek, mamlakatimiz tinchlik jarayonini har tomonlama qo'llab-quvvatlashga, keng qamrovli qurolli harakatlar to'xtatilishi e'lon qilinishini ilgari surishga va shu tariqa Afg'oniston va butun mintaqa tarixida yangi davr boshlanishiga tayyor. O'zbekiston Prezidenti Toshkent forumi minbaridan turib, Afg'oniston bo'yicha siyosatning asosiy tamoyillarini aniq belgilab berdi. Xususan:

— Afg'oniston O'zbekistonga do'st mamlakat, afg'on xalqi bilan bizni yaqin do'stlik va qardoshlik rishtalari bog'lab turadi;

— urush — bu afg'onlarning tanlovi emas, afg'onlarning o'zlariga tegishli bo'lgan va ular tomonidan boshqariladigan tinchlik va yarashish jarayonini qo'llab-quvvatlash kerak;

— biz bu mamlakatda afg'on xalqining tinch kelajagini ta'minlashdan boshqa biror-bir maqsadni ko'zlamaymiz.

Ko'rinib turibdiki, Afg'onistonni barqarorlashtirish mintaqaviy hamkorlik me'morchiligini tubdan o'zgartirishga, Markaziy va Janubiy Osiyoning ulkan hududlarida aloqalarni chuqurlashtirish uchun mutlaqo yangi shart-sharoitlarni yaratishga qodir. Qolaversa, bugungi kunda Markaziy Osiyodagi vaziyat tubdan o'zgardi. Bu yerda mutlaqo yangi siyosiy muhit shakllanmoqda. O'zbekiston tomon ochiq va izchil tashqi siyosati tufayli mintaqada o'zaro ishonchni mustahkamlash, xavfsizlik va barqarorlik muammolarini hal etish, iqtisodiy va madaniy-gumanitar hamkorlikni rivojlantirish uchun qulay shart-sharoitlar yaratilmoqda. Bularning barchasi Markaziy Osiyo davlatlarining Hind okeani va Fors ko'rfazi portlariga eng qisqa chiqish yo'lini ta'minlaydigan, Janubiy Osiyoni Yevropa va Xitoy bozorlari bilan bog'lash imkonini beradigan transmintaqaviy transport-kommunikatsiya loyihalarini amalga oshirishga kuchli turtki berishi mumkin. O'zaro munosabatlarni mustahkamlash bilan

birga, Markaziy va Janubiy Osiyoda barqaror rivojlanishning istiqbolli “drayverlari” bo’lishi mumkin bo’lgan energetika, savdo va iqtisodiyot sohalarida keng ko’lamli mintaqaviy loyihalarni ishga tushirish va amalga oshirish uchun qulay ichki va tashqi sharoitlar yaratiladi. O’zbekiston Afg’onistonning haqiqiy do’sti bo’lib, uni hech qachon og’ir sinov va qiyinchiliklarda yolg’izlatib qo’ymagan. Boshqa davlatlar pandemiya munosabati bilan Afg’oniston bilan chegaralarni yopib qo’yan bir paytda O’zbekiston afg’on xalqiga nisbatan chinakam birodarlik munosabatini yana bir bor namoyon etdi. O’zbekiston Prezidentining prinsipial pozitsiyasi tufayli chegaramiz barcha transport yuk tashuvlari uchun doimo ochiq bo’lib qolmoqda. Oziq-ovqat, birlamchi ehtiyojdagi tovarlar, xomashyo va yoqilg’i yuklari to’xtamasdan Afg’onistonga borib, bu qiyin davrda mamlakatning normal faoliyat yuritishini ta’minlamoqda. Bundan tashqari, pandemiya davrida, joriy yilning aprel oyida O’zbekiston Prezidenti yana bir bor Afg’oniston xalqiga gumanitar yordam ko’rsatish to’g’risida qaror qabul qildi. Afg’oniston shimolida joylashgan Mozori Sharif shahriga tonnalab un, guruch, o’simlik yog’i, shakar, bolalar kiyimlari, tibbiy himoya, gigiena vositalari va boshqa ko’plab mahsulotlar yetkazib berildi. Mamlakatdagi siyosiy vaziyatga qaraydigan bo’lsak, o’nlab yillar davom etgan mojarolar yechimini topdi, deyishga hali erta, ammo mazkur muammolarning hal etilishiga umid qilish uchun asoslar mavjud. Xususan, so’ngi paytlarda taraflar o’rtasida o’tkazilgan xalqaro anjumanlar va ularda ko’rilgan masalalarning real hayotga bosqichma-bosqich tadbiriq qilinayotganligining samarasi o’laroq, 40 yillik urushdan so’ng millionlab afg’onlar uchun o’zaro nizolarni hal etish va tinch hayotga o’tish uchun imkoniyat paydo bo’ldi. Shu kabi aynan o’zbek zaminida bo’lgan xalqaro uchrashuvlardan so’ng Afg’onistonni mintaqaviy hamkorlik platformasiga aylantirish va geosiyosiy raqobatning avj olgan sahnasi sifatida qabul qilmaslik lozimligi to’g’risida keng tushuncha shakllandi. Afg’on muammosini hal etishda ishtirok etayotgan barcha davlatlar Afg’onistonda tinchlikka faqatgina qurollarni tashlab, afg’on siyosiy kuchlari o’rtasida keng muloqotni boshlash orqali erishish mumkinligi to’g’risidagi fundamental g’oyani tushunish.

Xulosa:

Afg’onistonda tinchlik jarayonini qo’llab-quvvatlash va qo’llab-quvvatlashda O’zbekistonning o’rni katta. Toshkent konferensiyasi va iqtisodiy hamkorlik orqali O’zbekiston Afg’oniston mojarosini tinch yo’l bilan hal etishga qaratilgan faol yondashuvni namoyish etdi. Muloqot uchun platforma yaratish, to’g’ridan-to’g’ri muzokaralarga ko’maklashish va iqtisodiy taraqqiyotga sarmoya kiritish orqali O’zbekiston Afg’onistonda tinchlik va barqarorlikni ta’minlash yo’lida mintaqaning ishonchli hamkori sifatida o’zini namoyon qildi. Tinchlik jarayoni davom etar ekan, O’zbekiston kabi davlatlar o’rtasidagi hamkorlik mojaroni barqaror va inklyuziv hal etishda hal qiluvchi ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro’yxati:

1. A.M.Mannonov, N.A.Abdullayev, R.R.Rashidov. “Afg’oniston tarixi” // Toshkent. 2018
2. P.M.Алимов, Ш.Р.Арифхонов. “Ценральная Азия: геэкономика, геополитика, безопасность” // Шарк. Ташкент 2006
3. M.M.Xayrullayev “O’zbek diplomatiyasi tarixidan” // Toshkent. 2003
4. I.A.Karimov. “O’zbekiston XXI asr bo’sag’asida: xavfsizlikka tahdid, barqarorlik shartlari va taraqqiyot kafolatlari” // Toshkent. 1997
5. И.Мавланов. “Основные направления внешней политики и дипломатии Республики Узбекистан в трудах И.А.Каримова” // Ташкент. 2006

6. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Afg'oniston bo'yicha "Tinchlik jarayoni, xavfsizlik sohasida hamkorlik va mintaqaviy sheriklik" mavzusida o'tkazilgan xalqaro konferensiyadagi nutqi.
7. Azimjonovich R. I. ESTABLISHMENT OF THE MINISTRY OF COMMUNITY AND FAMILY SUPPORT IS AN IMPORTANT STEP IN SELF-GOVERNMENT //Epra International Journal of Multidisciplinary Research (IJMR) Impact Faktor: 7.032. Indiya. 2020 June. P. 161. – 2020. – T.163.
8. 23.Hursanaliyevich H. S., Abdumannonovich N. M. HAMZA HAKIMZADE NIYAZI IN FOREIGN SOURCES
9. Эргашов У. О. ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОН ШАРОИТИДА ТАЪЛИМ-ТАРБИЯ ЖАРАЁНИНИ УМУМИНСОНИЙ ВА МИЛЛИЙ ҚАДРИЯТЛАР АСОСИДА ШАКЛЛАНТИРИШ МЕХАНИЗМЛАРИ //ЎТИМОИЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ЗАМОНАВИЙ YONDASHUVLARI. – 2022. – Т. 1. – С. 93-97.
10. Raximov I. A. ESTABLISHMENT OF THE MINISTRY OF COMMUNITY AND FAMILY SUPPORT IS AN IMPORTANT STEP IN SELF-GOVERNMENT //Современная наука:актуальные проблемы, достижения и инновации. 2020. – С. 215-222.
11. <http://www.ddsmfa.uz>
12. <https://fayllar.org>
13. <https://kun.uz>
14. <https://yuz.uz>
15. <https://www.amerikaovozi.com>

INNOVATIVE
ACADEMY